

Związek Rzemiosła Polskiego

ul. Miodowa 14, 00-246 Warszawa, tel. +48 22 50 44 200, fax. +48 22 50 44 220, www.zrp.pl, zrp@zrp.pl

NO-II-MW/MEN /2018

Warszawa, dnia 4 października 2018 r.

Pani Anna Zalewska
Minister Edukacji Narodowej

Szanowna Pani Minister

W dniu 2 października 2018 r. odbyło się w Sejmie pierwsze czytanie projektu ustawy o zmianie ustawy - Prawo oświatowe i ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw - druk sejmowy nr 2861.

Projekt ten zawiera złe zmiany w kształceniu zawodowym w rzemiośle, - zarówno w stosunku do aktualnego stanu prawnego jak i do wersji projektu ustawy zmieniającej, która była przedmiotem konsultacji społecznych od 26 czerwca 2018 r., z aktywnym udziałem rzemiosła.

Środowisko rzemieślnicze jest zbulwersowane wprowadzonymi do projektu zmianami. Po pierwsze, zostaliśmy nimi zaskoczeni; zostały wprowadzone bez konsultacji z organizacjami pracodawców, w szczególności organizacjami pracodawców-rzemieślników, choć bezpośrednio ich dotyczą. Po drugie, zmiany te godzą w rzemieślnicze przygotowanie zawodowe i stawiają pod znakiem zapytania jego przyszłość.

Wielokrotnie, zarówno w tej kadencji, jak też w poprzednich słyszeliśmy opinie, że właśnie dzięki rzemiosłu i jego zaangażowaniu przetrwało w Polsce kształcenie zawodowe - dzisiaj stajemy w obliczu rozpoczęcia procesu demontażu rzemieślniczego przygotowania zawodowego.

Rzemiosło realizuje zadania w tym obszarze na co dzień. W obecnym roku szkolnym prowadzi szkolenie ponad 64.5 tys. młodocianych pracowników z zaangażowaniem ponad 23,5 tys. pracodawców rzemieślników. Ich przydatność dla rynku pracy weryfikuje sam rynek. Nie zasilają grona bezrobotnych, są poszukiwanymi i cenionymi pracownikami. Co więcej, koszty ich szkolenia ponoszone przez pracodawców nie obciążają budżetu państwa. To są konkretne fakty.

Dlaczego resort edukacji nie bierze pod uwagę opinii środowiska pracodawców, skoro oczekuje ich większego zaangażowania w kształcenie zawodowe ?

Wskazane poniżej propozycje zmian ustawowych to wyraz negatywnego podejścia resortu edukacji do środowiska rzemieślniczego i jego dorobku w obszarze kształcenia zawodowego, to ruch w kierunku zaprzepaszczenia wielowiekowego dorobku rzemiosła, co może zdecydować o przyszłości wielu profesji rzemieślniczych.

Z niezrozumiałych dla sieci organizacyjnej Związku Rzemiosła Polskiego powodów podejmowane są próby zniweczenia roli rzemiosła, zarówno w procesie kształcenia

zawodowego, jak też uzyskiwania kwalifikacji zawodowych. Jednocześnie, jednak, oczekuje się od nas zaangażowania m.in. w działania związane ze Zintegrowanym Systemem Kwalifikacji przy jednoczesnym inwestowaniu w rozwój naszej infrastruktury egzaminacyjnej, podnoszeniu jakości i upowszechnianiu sprawdzonych w rzemiośle rozwiązań. – Powstaje, więc, pytanie: po co, skoro podważona została istota rzemieślniczego przygotowania zawodowego, tj. ścieżka edukacyjna zaczynająca się zawarciem umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego u rzemieślnika i kończąca egzaminem przed komisją egzaminacyjną izby rzemieślniczej, a przy okazji także pozycja kwalifikacji czeladnika i mistrza ?

Propozycje zawarte w projekcie w/w ustawy zmieniającej (druk Sejmowy nr 2861) prowadzące do unicestwienia rzemieślniczego przygotowania zawodowego to :

- 1) Zmiana w ustawie o systemie oświaty (str. 100 druk 2861) art.44 zzzb.)
– w ust. 3, wskazującym kto może przystąpić do egzaminu zawodowego, dodano dodatkowy pkt.2) o treści: **„mogą przystąpić uczniowie branżowych szkół I stopnia będący młodocianymi pracownikami zatrudnionymi w celu przygotowania zawodowego u pracodawcy będącego rzemieślnikiem,”**

Tego zapisu nie było, ani w obowiązujących przepisach (w odniesieniu do ZSZ), ani w konsultowanym z nami projekcie ustawy zmieniającej. Jego przyjęcie będzie oznaczało, że choć przygotowanie zawodowe jest realizowane u rzemieślnika to nie musi się ono zakończyć egzaminem czeladniczym. Biorąc pod uwagę, że jest to jeden z wyróżników rzemieślniczego przygotowania zawodowego uważamy za szkodliwe rozwiązanie, które prowadzi do nieporozumień w relacji pracodawca-rzemieślnik, uczeń, dyrektor szkoły.

Znane już dziś są przypadki, kiedy dyrektorzy szkół chętnie kierują uczniów-młodocianych pracowników zatrudnionych u pracodawców rzemieślników - na egzamin zawodowy organizowany przez okręgowe komisje egzaminacyjne, pomimo, że zgodnie z umową o pracę taki uczeń powinien przystąpić do egzaminu czeladniczego. W naszej ocenie te sytuacje mają znamiona naruszania prawa. Dyrektorzy powinni być mobilizowani do przestrzegania prawa. Tymczasem, w zamian proponuje się rozwiązanie, które wprowadza wygodny dla dyrektora szkoły dowolny wybór egzaminu. Utrwalanie tego proceduru w postaci zapisów ustawowych nie jest dobrym rozwiązaniem, bowiem dyrektora szkoły stawia w pozycji dominującej wobec pracodawcy. To nie jest budujące dla partnerstwa pracodawców i szkół. Oceniamy, że jest to złe rozwiązanie, bo pomija pozycję pracodawcy rzemieślnika i organizacji rzemiosła, która w konkretny sposób wspomaga kształcenie zawodowe.

Zwracamy się do Pani Minister o wycofanie wskazanej zmiany.

- 2) W ustawie Prawo oświatowe wprowadzono nowy art. 120a (druk 2861) - zobowiązujący pracodawców zatrudniających młodocianych pracowników w celu przygotowania zawodowego, kierowanych na doksztalcanie do szkoły branżowej I-go stopnia – **do dokonania ustaleń z dyrektorem szkoły, stanowiących załącznik do umowy o pracę;** w brzmieniu:
„Art. 120a. 1. Pracodawca zatrudniający młodocianych w celu przygotowania zawodowego odbywanego w formie nauki zawodu, kierujący ich na doksztalcanie teoretyczne do branżowej szkoły I stopnia zgodnie z przepisami wydanymi na

podstawie art. 191 § 3 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy, ustala z dyrektorem szkoły:

- 1) zakres kształcenia zawodowego zapewnianego przez szkołę i pracodawcę, wynikający z programu nauczania zawodu;
 - 2) liczbę dni w tygodniu, w których zajęcia praktyczne odbywają się u pracodawcy;
 - 3) sposób monitorowania przez każdą ze stron realizacji programu nauczania zawodu.
2. Ustalenia, o których mowa w ust. 1, stanowią załącznik do umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego odbywanego w formie nauki zawodu.”;

Ustalenia mają mieć formę załącznika, a więc kolejnego dokumentu. W ocenie Związku Rzemiosła Polskiego jest to propozycja, która tworzy dodatkowe i zbędne obciążenia dla pracodawcy. Oczywiście, Pani Minister ma świadomość, jak wiele różnorodnych dokumentów pracowniczych musi prowadzić pracodawca zatrudniający młodocianych pracowników w celu przygotowania zawodowego, wynikających głównie z ustawy kodeks pracy oraz ustawy oświatowej. Dokładanie kolejnego zobowiązania z oczywistych względów wywołuje sprzeciw i ocenę, iż jest to także zła zmiana dla pracodawców.

W ocenie środowiska rzemieślników zapisy rozporządzenia Rady Ministrów, dotyczące zatrudniania młodocianych pracowników, w sposób jednoznaczny łączą zobowiązania pracodawcy i szkoły do organizacji kształcenia teoretycznego w szkole i praktycznego u pracodawców, a wymiar czasu przeznaczony na kształcenie jest określony poprzez ustalone przez resort edukacji: podstawę programową kształcenia i ramowe plany nauczania.

Związek Rzemiosła Polskiego zwraca się o wycofanie proponowanej zmiany i pozostanie przy stosowaniu przepisów Rozporządzenia Rady Ministrów w aktualnym brzmieniu.

- 3) W art.122 ustawy Prawo oświatowe (str.42 druk 2861), dotyczącym dofinansowania wprowadzono zmianę ust.1 (nie było jej w opiniowanej przez ZRP treści projektu ustawy):

„ pkt. 2 otrzymuje brzmienie:

„2) młodociany pracownik ukończył naukę zawodu i zdał:

- a) w przypadku młodocianego zatrudnionego w celu przygotowania zawodowego u pracodawcy będącego rzemieślnikiem – egzamin czeladniczy zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie w art. 3 ust. 4 ustawy z dnia 22 marca 1989r. o rzemiośle (Dz. U. z 2018 poz. 1267), **lub egzamin zawodowy**,
- b) w przypadku młodocianego zatrudnionego w celu przygotowania zawodowego u pracodawcy niebędącego rzemieślnikiem – egzamin zawodowy;”

Celem rzemieślniczego przygotowania zawodowego jest m.in. uzyskanie kwalifikacji czeladnika. Dlatego, jeśli dochodzi do wyboru nauki zawodu u rzemieślnika to powinna być ona zakończona egzaminem czeladniczym. Dodanie w w/w zapisie słów: „lub egzamin zawodowy” jest oczywistym utrwaleniem kierowania uczniów z rzemiosła na egzaminy zawodowe organizowane przez okręgowe komisje egzaminacyjne oraz wykorzystywania tego zapisu przez dyrektorów szkół.

Związek rzemiosła Polskiego ocenia jako złe rozwiązanie, które utrwała deprecjację pozycji pracodawcy rzemieślnika w procesie kształcenia zawodowego i zwraca się do Pani Minister o wycofanie tej propozycji.

Jako jedyna organizacja mająca doświadczenie i aparat administracyjny do realizacji kształcenia zawodowego nie zgadzamy się na rozwiązania, które prowadzą do

rozmontowania dualnego kształcenia zawodowego w rzemiośle. Nie rozumiemy dlaczego resort edukacji proponuje rozwiązania, które eliminują sprawdzoną formułę kształcenia zawodowego i umniejszają rolę pracodawcy rzemieślnika i jego organizacji w tym procesie. Jesteśmy przeciwni kierunkowi zmian, które prowadzą do zatracania jednej z charakterystycznych cech tego przygotowania zawodowego, którą stanowi egzamin czeladniczy. Powstaje przy tym pytanie - czemu mają służyć takie destrukcyjne zmiany w kształceniu zawodowym?

Resort edukacji uwzględnił uwagi ZRP z pierwszego, i jak się okazuje jedyne etapu konsultacji, i wycofał z projektu ustawy zmiany dotyczące sposobu organizacji egzaminu czeladniczego (zmiana: art. 7 ustawy zmieniającej, dotyczący zmian w ustawie o rzemiośle). Ograniczono się do wprowadzenia zapisów dotyczących podstawy przeprowadzania egzaminów czeladniczych w zawodach szkolnictwa branżowego. W to miejsce jednak zaproponowano wyżej omówione zmiany, które równie negatywnie wpłyną na rzemieślnicze przygotowanie zawodowe.

Należy podkreślić, że rzemieślnicze przygotowanie zawodowe to wielokrotnie eksponowany jako dobry wzorzec sposób organizacji dualnego kształcenia zawodowego, które zarówno w gronie poselskim jak i rządowym, uznawane było i jest za skuteczne kształcenia zawodowe z udziałem pracodawców rzemieślników.

Głoszonym celem zmian ustawowych jest odbudowa prestiżu kształcenia zawodowego w Polsce, poprzez poprawę jakości i efektywności kształcenia w szkołach i placówkach; proponowanie rozwiązań uwzględniających mechanizmy włączania wszystkich kluczowych partnerów kształcenia zawodowego w działania służące systematycznemu dostosowywaniu tego kształcenia do potrzeb rynku pracy. Tymczasem, w odniesieniu do rzemiosła – najstarszej i wciąż potrzebnej grupy pracodawców jest to przeciwny kierunek. Rzemiosło i jego organizacje, które zawsze były i są partnerami w realizacji kształcenia zawodowego chce się dzisiaj postawić w stan powolnej likwidacji i na to nie ma naszej zgody.

Przez wiele lat, w kolejnych kadencjach, Prezes ZRP i Minister Edukacji Narodowej podpisywali porozumienia o współpracy na rzecz kształcenia zawodowego. Zawsze jesteśmy do dyspozycji resortu edukacji i współpracujących z nim instytucji, kiedy pojawia się potrzeba poprawy wskaźników istotnych dla realizacji polityki ministra edukacji. Wskazane wyżej zmiany ustawowe są absolutnym zaprzeczeniem deklarowanego przez resort edukacji partnerstwa. Jako środowisko pracodawców rzemieślników czujemy się źle potraktowani utwierdzając się przy tym w przekonaniu o dążeniu do likwidacji egzaminów czeladniczych i mistrzowskich oraz rzemieślniczego przygotowania zawodowego.

Ubolewamy, iż obchody 100-lecia niepodległości mogą się łączyć z upadkiem dorobku pokolenia rzemieślników, które zawsze walczyło o niepodległą ojczyznę i zdrową gospodarkę.

Z wyrazami szacunku,

Prezes

Jan Gogolewski